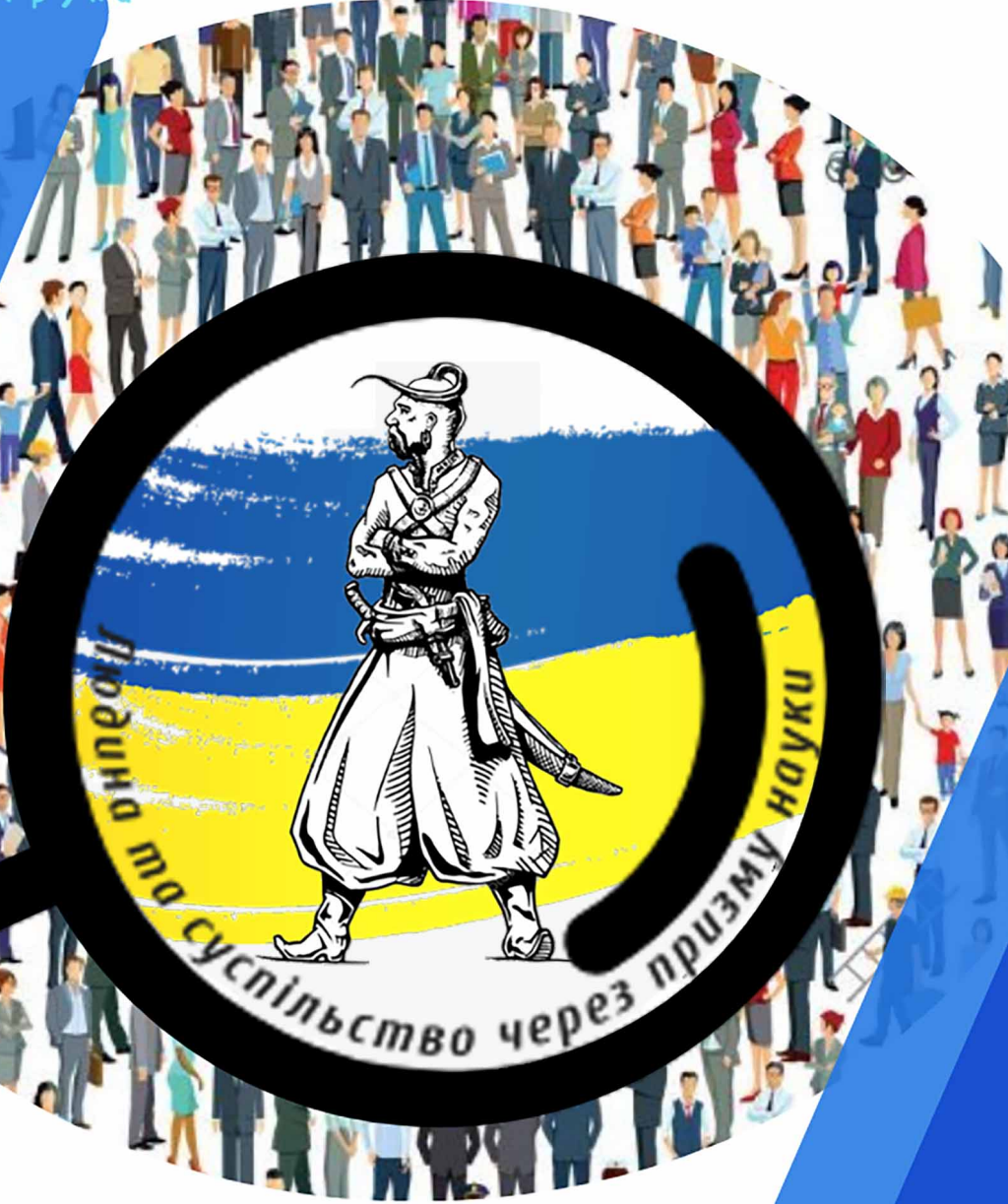

*Ми їстимось за те, чому
немає чини в усьому світі –
за Батьківщиною.*
О. Довженко

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

**Громадська наукова організація
«Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління»**

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 11(25) 2023

Київ – 2023

**Public scientific Organization
«Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration»**

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

*(Series «Management and administration», Series «Law»,
Series «Economics», Series «Psychology», Series «Pedagogy»)*

Issue № 11(25) 2023

Kyiv – 2023

ISSN 2786-5274 Print

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11\(25\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11(25))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2023. № 11(25) 2023. С. 754**

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 06.09.2023, № 2/9-23)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290 журналу присвоєно категорію "Б" із права

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89 журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво та торгівля, 015 - професійна освіта

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Генерального штабу Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Абуселідзе Георгій - завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

- Бенцьовська Наталя Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (м. Київ, Україна)
- Бондар-Підгурська Оксана Василівна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», (Полтава, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Демідова Юлія Євгенівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна)
- Дем'янишина Олеся Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- Дранус Любов Сергіївна кандидат економічних наук, доцент, оцент кафедри менеджменту Чорноморського національного університету імені Петра Могили
- Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Каламаж Руслана Володимирівна - доктор психологічних наук, професор, проректор з навчально-виховної роботи Національного університету «Острозька академія» (Рівне, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інститут автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Калашнік Наталія Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова, (Вінниця, Україна) kalashnuknatalia@gmail.com
- Кобець Дмитро Леонтійович - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інститут соціальних технологій Університет "Україна" (Хмельницький, Україна)
- Литвиненко Віктор Іванович — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Навчального наукового інституту права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту Північного Університету Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмайльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Новак-Каліяєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна)
- Огієнко Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Орлова Наталія Сергіївна - доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)

- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Пагута Тамара Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, директор Інституту педагогічної освіти Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Рівне, Україна)
- Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна)
- Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна)
- Сапожников Станіслав Володимирович - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Дніпро, Україна)
- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Трушкіна Наталія Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Яковицька Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Якушева Оксана Вікторівна кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва Черкаського державного технологічного університету (Черкаси, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Управління та адміністрування»

Копonenko V.V. <i>ACTIVITIES OF PUBLIC PHYSICAL AND SPORTS ASSOCIATIONS REGARDING THE PHYSICAL AND SPIRITUAL DEVELOPMENT OF THE POPULATION</i>	13
Агарков В.С., Федорчук О.М. <i>ДЕРЖАВНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД</i>	20
Березовчук М.О. <i>ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ В РАМКАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ТА ВИЗНАЧЕНОСТІ</i>	36
Бражко О.В. <i>ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕГРОВАНИХ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ НА ДЕРЖАВНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНІ</i>	44
Бригілевич Г.М. <i>СТРАТЕГІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ</i>	57
Гасюк І.Л., Баюк М.І. <i>МОЖЛИВОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ СИСТЕМ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ РУТИННИХ ЗАДАЧ ТА ПРОЦЕСІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	65
Кравчук О.В., Копанчук В.О. <i>МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИЛ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ</i>	82
Рудь С.Л. <i>ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ЯДРА ОРГАНУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	91
Торічний В.О., Маняков І.В. <i>ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТЕХНІЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ У СИЛАХ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ</i>	104
Шпак Ю.В., Башинський О.Е., Кедюліч В.В. <i>СПЕЦИФІКА HR-МЕНЕДЖМЕНТУ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: КОРПОРАТИВНИЙ ПІДХІД</i>	113

- Яременко О.І.** 126
ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СФЕРІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
- Яровой Т.С., Дабіжа В.В.** 134
*РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКІЙ СТАБІЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА*
- Белай С.В., Минько О.В., Головня А.Ф.** 144
*МОТИВАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ:
ВИЗНАЧЕННЯ ТА ВПЛИВ НА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК*
- Бєлова А.С.** 157
*МІСЦЕ ТА РОЛЬ АПАРАТУ СУДУ В ПРОЦЕСІ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ СИСТЕМИ
СУДОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ*
- Орлова Н.С.** 170
*ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У РЕГІОНАЛЬНІЙ ТА СЕКТОРАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ*
- Терлецька Ю.О.** 178
*ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА
У КОНТЕКСТІ ЦИКЛІЧНОСТІ ЙОГО РОЗВИТКУ*
- Томах В.В.** 186
*КОУЧИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ КРЕАТИВНОГО
ТИПУ*

СЕРІЯ «Право»

- Naborets O.A.** 197
*ENSURING CYBERSECURITY OF UKRAINE AGAINST CYBERTERRORISM
THREATS: A SYSTEMATIC APPROACH*
- Буканов Г.М., Ширшикова Р.М., Крутень А.В.** 206
*АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ З
ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА*
- Воробей О.В.** 215
*ЧИ ПОТРІБНО ПЕРЕПРЕД'ЯВЛЯТИ ПІДОЗРУ ОСОБИ, МАТЕРІАЛИ ЩОДО
ЯКОЇ ПІСЛЯ ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ЙЇ ПІДОЗРИ БУЛИ ВИДІЛЕНІ В ОКРЕМЕ
ПРОВАДЖЕННЯ?*
- Гаран О.В.** 224
*ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТИВ БЕЗПЕКИ
ТА ЯКОСТІ ХАРЧУВАННЯ У ПЛОЩИНІ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ*
- Георгієвський Ю.В., Джафарова М.В., Христинченко Н.П.** 236
*РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ЗАКОННОСТІ АДВОКАТОМ У СПРАВАХ ЩОДО
ОСКАРЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ*

- Дзевелюк М.В., Дзевелюк А.В., Яременко О.І.** 246
ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ: ПРИКЛАД ВПРОВАДЖЕННЯ ДОДАТКУ «ДІЯ» В УКРАЇНІ
- Мамедзаде Керім Хафіз огли** 258
АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАВОВИЙ СТАТУС ІНОЗМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА: АНАЛІЗ НОВЕЛ ЗАКОНОДАВСТВА
- Мулик К.Т.** 268
ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ
- Ольховик Л.А.** 275
ПРАВО НА ЖИТТЯ- ОСНОВНЕ КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЛЮДИНИ
- Оніщенко Н.М., Ноняк М.В.** 287
ПРАВО ЛЮДИНИ НА МИР: ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
- Павелків С.Р.** 297
ДЕРЖАВНІ СЛУЖБОВЦІ І ПРАЦІВНИКИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: СПІЛЬНЕ Й ВІДМІННЕ У ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТАХ
- Томляк Т.С.** 309
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОБІЛІЗАЦІЇ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

СЕРІЯ «Економіка»

- Алексєєва О.В., Шпикуляк О.Г., Шеленко Д.І.** 320
ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ
- Бабич Д.В., Сукрушева Г.О., Чужданова М.В.** 332
УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ГАЛУЗЗЮ В СФЕРІ ПЛАНУВАННЯ ЇЇ ФІНАНСУВАННЯ НА ОСНОВІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
- Баланюк І.Ф., Шеленко Д.І., Ліба Н.С., Приймак Х.М.** 343
НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧІВ ПРИ ПРОСУВАННІ ТОВАРУ ЗА МАРКЕТИНГОВИМ ПРОЕКТОМ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА УПРАВЛІННЯМ БІЗНЕСУ
- Гречан А.П., Гречан П.Ю., Хоменко Н.В.** 354
РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ДІАГНОСТИКИ І ПРОГНОЗУВАННЯ
- Іваненко В.Ф., Іваненко Ф.В.** 365
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЦУКРУ В УКРАЇНІ

- Лещук Г.В.** 379
АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ
- Лещук Г.В.** 391
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ
- Новаковська І.О., Береза О.В.** 404
СТОЛИЧНЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ЗГІДНО З КОНЦЕПЦІЄЮ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
- Пилипенко М.М.** 414
ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ УМОВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АПК РЕГІОНУ
- Скрипник Л.Р., Яницька В.Ю.** 423
СТРАТЕГІЧНИЙ ПЛАН ВІДНОВЛЕННЯ ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ
- Ставська Ю.В.** 434
ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ВИННОГО ТУРИЗМУ НА ВІННИЧЧИНІ
- Чернега І.І., Панахно Р.В.** 447
УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ
- Яців І.Б.** 459
ФІНАНСУВАННЯ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

СЕРІЯ «Педагогіка»

- Chugai O.Yu., Havrylenko K.M.** 474
TEACHERS OF ENGLISH EXPERIENCE OF PROVIDING FEEDBACK ON STUDENTS' PERFORMANCE DURING WAR IN UKRAINE
- Апрелєва І.В.** 489
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ УПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАГІСТРІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА
- Візирякіна О.М.** 500
ОГЛЯД ФІЗИЧНИХ ЧИННИКІВ У ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ
- Євсюков О.Ф., Пономарьова М.С., Золотарьова С.А.** 507
РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАСТВІ

- Ковальчук А.В.** 518
НАПРЯМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ
- Крижановська Т.І., Крусь О.П., Савченко Н.С., Рудакова О.В., Токуєва Н.В.** 528
ПОРІВНЯННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС КОВІД-19 ТА ВОЄННОГО СТАНУ
- Кузьменко В.В.** 539
ОСВІТНЬО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА ЗІ ШКОЛЯРАМИ ЩОДО ДІЙ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ ВІД 70 РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ ДО СЬОГОДЕННЯ
- Ордановська О.І., Рубанська О.Я., Ромащенко К.В.** 549
ЦИФРОВІ СЕРВІСИ І ДОДАТКИ ЯК ЗАСІБ І ПРЕДМЕТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ І ВИКЛАДАЧІВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
- Радзівіл Т.А., Бай Ю.М., Бойко І.М.** 567
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ІНСТРУМЕНТАЛІСТІВ – ВАЖЛИВА УМОВА УСПІШНОЇ КОНЦЕРТНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- Румянцева О.А.** 577
РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЧЕРЕЗ НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОМУ ЧИТАННЮ ТА ПИСЬМУ
- Сімакова С.І.** 593
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ В ТВОРЧОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ФАКУЛЬТЕТУ
- Татарчук В.В.** 612
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЕЛЕКТРОНІКИ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА
- Циганок О.О., Санівський О.М.** 626
РИТОРИЧНИЙ ПІДХІД У КОНТЕКСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

СЕРІЯ «Психологія»

- Berezutskiy V.I., Berezutska M.S.** 634
UNIVERSAL ALGORITHM FOR GROUP MUSICAL PSYCHOTHERAPY
- Бочелюк В.Й., Панов М.С., Панов Т.С.** 647
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

- Винничук Р.О., Федик С.М.** 657
ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ, КОНТЕКСТ ПАНДЕМІЇ ТА РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ
- Вітомський Ю.Л., Бондаренко С.Ю.** 666
ЕТНОПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКО-ФРАНЦУЗЬКИХ ВЗАЄМИН В УМОВАХ ТРАНЗИЦІЇ (МОВНЕ ПИТАННЯ)
- Кононенко О.І., Кононенко А.О., Базиленко К.П., Прокоф'єва О.О., Медянова О.В.** 677
СОЦІАЛЬНА АКОМОДАЦІЯ ТА ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК РЕСУРСИ ВИЖИВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ
- Ордатій Н.М.** 689
ВЗАЄМОУЗАЛЕЖНЕНІСТЬ ПСИХОСОМАТИЧНОГО ЗДОРОВ'Я Й ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Паскаль О.В.** 703
ІНТЕРВЕНЦІЙНИЙ ПІДХІД В НАВЧАННІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ
- Пугач С.С., Візнюк І.М., Долинний С.С.** 715
ПРАВОСВІДОМІСТЬ ЯК СОЦІОЛОГІЧНИЙ КОНТЕНТ СТРУКТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХІКИ ЛЮДИНИ
- Слуга І.Є.** 724
СХІДНІ ПСИХОСОМАТИЧНІ ПРАКТИКИ
- Ханяк К.В.** 735
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ УКРЗАЛІЗНИЦІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ
- РЕЦЕНЗІЯ** на монографію к.ю.н. Барікової А. А. «Дискреція в правозастосуванні у фінансовому праві» 749

УДК 344.141

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11\(25\)-309-319](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11(25)-309-319)

Томляк Таїса Сергіївна доктор філософії в галузі права, доцент кафедри права факультету менеджменту та права, Вінницький національний аграрний університет, вул. Сонячна, 3, м. Вінниця, 21008, тел.: (098) 639-31-44, <https://orcid.org/0000-0001-9147-1470>

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОБІЛІЗАЦІЇ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. В статті проаналізовано закони України «Про оборону України» і «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», а також підзаконні нормативно-правові акти, прийняті відповідно до зазначених законів.

Автором встановлено, що для своєчасності проведення мобілізації необхідно конкретизувати дії керівників підприємств, установ та організацій щодо виконання Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 року № 1487. Зокрема, потрібно визначити:

- яким чином необхідно здійснювати вручення працівнику повістки і ознайомлення його з наказом про оповіщення;
- чи можна вручати повістку і ознайомлювати з наказом про оповіщення військовозобов'язаних працівників за допомогою електронного документообігу та накладення працівником кваліфікованого електронного підпису;
- чіткий порядок дій роботодавця щодо працівників, які відмовляються від отримання повістки і ознайомлення з відповідним наказом;
- конкретні вимоги до роботодавця в частині забезпечення здійснення контролю за результатами оповіщення та прибуттям працівника до територіального центру комплектування;
- для територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки чіткі реальні строки надання розпоряджень до виконання керівникам підприємств, установ та організацій.

Також автором проаналізовано судову практику щодо притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності за порушення законодавства про мобілізаційну підготовку та мобілізацію та встановлено:

- що після набуття статусу військовослужбовця, останній не може бути звільнений з військової служби у зв'язку з бронюванням;
- що відсутність правових позицій та висновків Касаційного адміністративного суду Верховного суду щодо справ про притягнення

фізичних осіб – керівників підприємств, установ і організацій до адміністративної відповідальності за ч.2 ст.210-1 КУпАП дає можливість місцевим загальним судам та апеляційним адміністративним судам по різному трактувати і застосовувати норми матеріального і процесуального права.

Ключові слова: мобілізація, воєнний стан, військовозобов'язані, повістка, звільнення з військової служби.

Tomliak Taisa Serhiyivna Doctor of Philosophy in Law (PhD), Associate Professor of the Department of Law, Faculty of Management and Law, Vinnytsia National Agrarian University, Sonyachna St., 3, Vinnytsia, tel.: (098) 639-31-44, <https://orcid.org/0000-0001-9147-1470>

CURRENT PROBLEMS OF MOBILIZATION AND DISCHARGE FROM MILITARY SERVICE UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL

Abstract. The article analyzes the laws of Ukraine "On the Defense of Ukraine" and "On Mobilization Training and Mobilization", as well as by-laws adopted in accordance with these laws.

The author established that for the timeliness of mobilization, it is necessary to specify the actions of the heads of enterprises, institutions and organizations regarding the implementation of the Procedure for organizing and keeping military records of conscripts, conscripts and reservists, approved by Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 30, 2022 No. 1487. In particular, it is necessary to determine:

- how it is necessary to deliver the summons to the employee and familiarize him with the notification order;
- is it possible to serve a summons and familiarize with the order on notification of conscripted employees using electronic document management and imposing a qualified electronic signature by the employee;
- a clear procedure for the employer's actions in relation to employees who refuse to receive a summons and familiarize themselves with the relevant order;
- specific requirements for the employer in terms of ensuring control over the results of the notification and the employee's arrival at the territorial picking center;
- for the territorial centers of staffing and social support, clear and realistic deadlines for the provision of orders to be executed by the heads of enterprises, institutions and organizations.

The author also analyzed the judicial practice of bringing guilty persons to administrative responsibility for violating the legislation on mobilization training and mobilization and established:

- that after acquiring the status of a military serviceman, the latter cannot be released from military service in connection with reservation;

- that the absence of legal positions and conclusions of the Administrative Court of Cassation of the Supreme Court regarding cases of bringing individuals - heads of enterprises, institutions and organizations to administrative liability under part 2 of Article 210-1 of the Code of Administrative Offenses of Ukraine gives the opportunity to local general courts and appellate administrative courts to interpret differently and apply the norms of substantive and procedural law.

Keywords: mobilization, martial law, conscripts, summons, release from military service.

Постановка проблеми. У зв'язку з введенням військового стану на території України та проведенням загальної мобілізації, з лютого 2022 року чинне військове законодавство зазнало істотних змін. Проте, як свідчить практика застосування таких норм права, під час проведення мобілізації відповідними суб'єктами

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Юридичні аспекти мобілізації та звільнення з військової служби вивчалися різними науковцями, такими як О.М. Романова, Є.О. Легеза, В.В. Шаблистий, М.С. Туркот та іншими. Аналіз таких наукових досліджень вказує на необхідність внесення змін до чинного законодавства у даній сфері правовідносин. Поряд з цим, проблемні питання мобілізації та звільнення з військової служби в умовах воєнного стану науковцями не досліджувались.

Метою статті є висвітлення проблемних питань мобілізації та звільнення з військової служби в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, Указом Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, в Україні введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року.

З метою забезпечення оборони держави, підтримання бойової і мобілізаційної готовності Збройних Сил України та інших військових формувань, Указом Президента України від 24 лютого 2022 року №69/2022 «Про загальну мобілізацію» [1] постановлено оголосити та провести загальну мобілізацію.

В рамках проведення загальної мобілізації в державі проводяться спеціальні заходи, зокрема, призов військовозобов'язаних до лав Збройних Сил України на військову службу. Законодавство України передбачає, що чоловіки віком від 18 до 60 років зобов'язані за викликом, тобто після вручення повістки, з'явитися до територіального центру комплектування та соціальної підтримки для взяття на військовий облік.

05 січня 2023 року набрав чинність Порядок організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів,

затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 року № 1487 (надалі - Порядок) [2].

Зазначеним Порядком на керівників підприємств, установ та організацій покладено обов'язок щодо оповіщення призовників, військовозобов'язаних та резервістів про їх виклик до районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, підрозділів Служби зовнішньої розвідки. За невиконання вказаного обов'язку передбачена адміністративна відповідальність згідно статті 210-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення [3].

Відтак, роботодавець, керуючись пунктом 47, на виконання розпорядження районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, зобов'язаний: видати наказ (розпорядження) про оповіщення про виклик до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (далі – ТЦК та СП), довести його до відома під особистий підпис військовозобов'язаних працівників і надіслати копію такого наказу (розпорядження) у триденний строк до ТЦК; вручити повістку про виклик працівникові; якщо такий працівник перебуває у відрадженні, відпустці або на лікарняному, роботодавець має письмово сповістити про це ТЦК та СП; забезпечити здійснення контролю за результатами оповіщення та прибуттям працівника до ТЦК та СП [2].

Якщо працівник перебуває у відрадженні, відпустці чи тимчасово непрацездатний роботодавець може надіслати до ТЦК та СП відповідні підтверджуючі документи, як визначено Порядком. Однак, працівники не завжди погоджуються ознайомлюватись з наказом про оповіщення про виклик до ТЦК та СП під особистий підпис та отримувати повістку. Зазначений порядок не визначає алгоритму дій в такому випадку. І хоча керівник підприємства, установи, організації фактично і здійснює усі залежні від нього дії для виконання розпорядження ТЦК та СП, документально фіксує відмову працівника від ознайомлення із відповідним наказом, керівники чи інші уповноважені особи територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, розцінюють це як невиконання розпорядження та виносять протоколи про накладення адміністративного стягнення, що породжує судові спори.

Так, керівники підприємств, установ, організацій, на яких уповноважені особи ТЦК та СП накладають адміністративні стягнення, оскаржують відповідні протоколи в судовому порядку.

Аналізуючи наявну судову практику можемо зробити висновок, що здебільшого позовні заяви керівників підприємств, установ, організацій підлягають задоволенню, протоколи про накладення адміністративних стягнень скасовуються, а справи про адміністративні правопорушення направляють на новий розгляд.

Так, у справі № 153/873/23 прийнято рішення від 16 серпня 2023 року, згідно з яким, позовну заяву задоволено частково, постанову про накладення адміністративного стягнення скасовано, а справу про адміністративне правопорушення направлено на новий розгляд. При прийнятті рішення суд виходив із того, що під час здійснення провадження у справі про адміністративне правопорушення уповноваженими особами відповідача не дотримані вимоги ст.ст. 268, 278, 279 КУпАП щодо забезпечення права особи бути присутнім під час розгляду справи про адміністративне правопорушення та реалізувати свої процесуальні права, визначені КУпАП, що свідчить про порушення права позивача на захист. Суд врахував, що особі, до якої застосовується адміністративна санкція, повинно бути забезпечено право завчасно знати про дату, час та місце розгляду справи. Це право є гарантією реалізації інших прав - на участь в розгляді справи про адміністративне правопорушення, висловлення заперечень, надання доказів, захист тощо. Та прийшов до висновку, що відповідач належним чином не переконався про сповіщення позивача про час і місце розгляду справи про адміністративне правопорушення, чим порушив право позивача на всебічний, повний і об'єктивний розгляд справи [4].

Аналізуючи дану справу можна дійшли висновку, що ТЦК та СП в порушення норм чинного законодавства прийняв постанову про накладення адміністративного стягнення без належного повідомлення про розгляд такої справи особи, що притягалася до відповідальності.

Цікавим є рішення суду у справі № 153/1182/23 від 14 серпня 2023 року. В даній справі суд дійшов висновку, що оскаржувана постанова винесена з порушенням ст.280 КУпАП, тому є протиправною та відповідно підлягає скасуванню. Враховуючи те, що при визначенні міри покарання, обтяжуючою обставиною встановлено вчинення адміністративного правопорушення під час дії воєнного стану. Однак суд вважає помилковим такий висновок щодо такої обтяжуючої покарання обставини, оскільки об'єктивною стороною адміністративного правопорушення, передбаченого ч.2 ст.210-1 КУпАП є вчинення такого в особливий період, що є кваліфікуючою ознакою, тому зазначення в мотивувальній частині постанови посилення на вчинення правопорушення під час дії воєнного стану, як обставину, яка обтяжує відповідальність правопорушника, є невірним. Окрім цього, в оскаржуваній постанові жодним чином не мотивувано застосування адміністративного стягнення у виді максимального штрафу, передбаченого санкцією ч.2 ст.210-1 КУпАП [5].

Про те, в деяких адміністративних справах суди відмовляють позивачам у скасуванні постанов про притягнення до адміністративної відповідальності за ч.2 ст.210-1 КУпАП.

Так, до прикладу, у справі № 676/1773/23 Сьомий апеляційний адміністративний суд постановою від 23 серпня 2023 року погодився з

рішенням Кам'янець-Подільського міськрайонного суду Хмельницької області від 16 травня 2023 року, який відмовив в задоволенні адміністративного позову та зробив висновок про те, що виконання позивачем розпорядження Кам'янець-Подільського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки від 22 лютого 2023 року № 01193/4 у частині оповіщення двох з дев'яти зазначених осіб здійснено формально та неналежним чином [6]. Незважаючи на те, що позивач фактично виконав розпорядження: надав усі належні документи, працівники ознайомились з наказом про оповіщення під особистий підпис, отримали повістки, однак не усі з'явилися.

Варто зазначити, що відсутність правових позицій та висновків Касаційного адміністративного суду Верховного суду щодо такої категорії справ дає можливість місцевим загальним судам та апеляційним адміністративним судам по різному трактувати і застосовувати норми матеріального і процесуального права при притягненні фізичних осіб – керівників підприємств, установ і організацій до адміністративної відповідальності за ч.2 ст.210-1 КУпАП.

Поряд з цим, вважаємо, що для своєчасності проведення мобілізації необхідно конкретизувати дії керівників підприємств, установ та організацій щодо виконання Порядку. Зокрема, потрібно визначити:

- яким чином необхідно здійснювати вручення працівнику повістки і ознайомлення його з наказом про оповіщення;
- чи можна вручати повістку і ознайомлювати з наказом про оповіщення військовозобов'язаних працівників за допомогою електронного документообігу та накладення працівником кваліфікованого електронного підпису;
- чіткий порядок дій роботодавця щодо працівників, які відмовляються від отримання повістки і ознайомлення з відповідним наказом;
- конкретні вимоги до роботодавця в частині забезпечення здійснення контролю за результатами оповіщення та прибуттям працівника до територіального центру комплектування;
- для територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки чіткі реальні строки надання розпоряджень до виконання керівникам підприємств, установ та організацій.

Вважаємо, що ще однією проблемою в частині притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності за невиконання законодавства про мобілізацію є відсутність зареєстрованих юридичних осіб - територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Так, здатність особисто здійснювати цивільні процесуальні права та виконувати свої обов'язки в суді (цивільна процесуальна дієздатність) мають

фізичні особи, які досягли повноліття, а також юридичні особи (частина перша статті 47 ЦПК України) [7].

Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя є юридичними особами публічного права, мають самостійний баланс, реєстраційні рахунки в органах Казначейства. Районні територіальні центри комплектування та соціальної підтримки є відокремленими підрозділами відповідних територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя (пункт 7 Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 року № 154) [8].

Про те, як свідчить судова практика, такі центри не зареєстровані як юридичні особи, що унеможливорює їх участь в адміністративному чи цивільному процесі в якості учасника судового процесу.

До того ж, Порядок зобов'язує керівників підприємств, установ та організацій здійснювати оповіщення призовників, військовозобов'язаних та резервістів про їх виклик до районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, підрозділів Служби зовнішньої розвідки [2]. Однак Закон України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" від 21 жовтня 1993 року №3543-ХІІ (далі - Закон №3543-ХІІ), який встановлює правові основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні, визначає засади організації цієї роботи, повноваження органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, а також обов'язки підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, повноваження і відповідальність посадових осіб та обов'язки громадян щодо здійснення мобілізаційних заходів [9] не містить норм, які б зобов'язували керівників підприємств, установ та організацій здійснювати оповіщення призовників, військовозобов'язаних та резервістів про їх виклик до районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, підрозділів Служби зовнішньої розвідки.

Вказане дає підстави стверджувати про необхідність приведення вказаних нормативно-правових актів у відповідність один одному задля відсутності суперечностей в частині повноважень роботодавців щодо оповіщення призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Також, вважаємо, що актуальним для великої кількості військовослужбовців залишається питання звільнення з військової служби з різних причин з урахуванням норм чинного військового законодавства.

Так, згідно з частинами п'ятою, дев'ятою статті 1 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" від 25 березня 1992 року №2232-ХІІ далі також - "Закон №2232-ХІІ", від виконання військового обов'язку

громадяни України звільняються на підставах, визначених цим Законом. Щодо військового обов'язку громадяни України поділяються на такі категорії:

- допризовники - особи, які підлягають приписці до призовних дільниць;
- призовники - особи, приписані до призовних дільниць;
- військовослужбовці - особи, які проходять військову службу;
- військовозобов'язані - особи, які перебувають у запасі для комплектування Збройних Сил України та інших військових формувань на особливий період, а також для виконання робіт із забезпечення оборони держави;

резервісти - особи, які проходять службу у військовому резерві Збройних Сил України, інших військових формувань і призначені для їх комплектування у мирний час та в особливий період [10].

Відповідно до положень частин другої, третьої статті 2 Закону №2232-ХІІ проходження військової служби здійснюється: громадянами України - у добровільному порядку (за контрактом) або за призовом; іноземцями та особами без громадянства - у добровільному порядку (за контрактом) на посадах, що підлягають заміщенню військовослужбовцями рядового, сержантського і старшинського складу Збройних Сил України. Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які проходять військову службу, є військовослужбовцями [10].

Згідно з пунктом 4 частини першої статті 24 Закону Закон №2232-ХІІ початком проходження військової служби вважається день відправлення у військову частину з відповідного районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки або день прибуття до Центрального управління або регіонального органу Служби безпеки України, відповідного підрозділу Служби зовнішньої розвідки України - для громадян, призваних на військову службу під час мобілізації, на особливий період та на військову службу за призовом осіб офіцерського складу [10].

Підстави звільнення з військової служби військовослужбовців, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, у період дії воєнного стану визначені пунктом 2 частини четвертої статті 26 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" [10].

Предметом регулювання статті 23 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" від 21 жовтня 1993 року №3543-ХІІ є відстрочка від призову на військову службу під час мобілізації [9].

Абзац другий частини першої статті 23 Закону №3543-ХІІ передбачає, що не підлягають призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язані: заброньовані на період мобілізації та на воєнний час за органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, а також за підприємствами, установами і організаціями в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [9].

Стаття 24 Закону №3543-ХІІ визначає мету бронювання військовозобов'язаних. За її змістом бронювання військовозобов'язаних, які перебувають у запасі, здійснюється в мирний та у воєнний час з метою забезпечення функціонування органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ і організацій в особливий період [9].

Згідно з частинами першою, другою статті 25 Закону №3543-ХІІ бронюванню підлягають військовозобов'язані, які працюють в органах державної влади, інших державних органах, органах місцевого самоврядування та на підприємствах, в установах і організаціях, яким встановлено мобілізаційні завдання (замовлення), у разі, якщо це необхідно для забезпечення функціонування зазначених органів та виконання мобілізаційних завдань (замовлень). Такі військовозобов'язані не підлягають прийняттю на службу у військовому резерві. Організація, порядок, обсяги та переліки посад і професій військовозобов'язаних, які підлягають бронюванню на період мобілізації та на воєнний час, визначаються цим Законом, актами Президента України та Кабінету Міністрів України [9].

Поряд з цим, Верховний суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у постанові від 22 травня 2023 року справа № 260/1851/22 прийшов до такого висновку: «Системний і буквальный способи тлумачення наведених норм дають Суду підстави для висновку про те, що відстрочка від призову на військову службу під час мобілізації та звільнення з військової служби під час мобілізації є різними поняттями і ґрунтуються на положеннях різних інститутів військового права.

За колом осіб бронювання стосується тільки військовозобов'язаних і є для них підставою для відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації. Своєю чергою, звільнення з військової служби стосується військовослужбовців, тобто осіб, які проходять військову службу.

Отже, за змістом і метою бронювання військовозобов'язаних осіб не стосується правовідносин, пов'язаних зі звільненням військовослужбовців із військової служби.

Тому факт бронювання військовозобов'язаної особи після її призову на військову службу не може розглядатися як поважна причина для її звільнення з військової служби під час воєнного стану на підставі підпункту "г" пункту 2 частини четвертої статті 26 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу".»

Отже, з урахуванням норм військового законодавства та висновків Верховного суду, слід констатувати, що після набуття статусу військовослужбовця, така особа не може бути звільнена з військової служби у зв'язку з бронюванням.

Висновки. На основі проведених досліджень доцільно зробити наступні висновки:

1. Для своєчасності проведення мобілізації необхідно конкретизувати на законодавчому рівні дії керівників підприємств, установ та організацій щодо виконання Порядку.

2. Після набуття статусу військовослужбовця, така особа не може бути звільнена з військової служби у зв'язку з бронюванням.

3. Відсутність правових позицій та висновків Касаційного адміністративного суду Верховного суду щодо справ про притягнення фізичних осіб – керівників підприємств, установ і організацій до адміністративної відповідальності за ч.2 ст.210-1 КУпАП дає можливість місцевим загальним судам та апеляційним адміністративним судам по різному трактувати і застосовувати норми матеріального і процесуального права.

Література:

1. Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №69/2022 «Про загальну мобілізацію». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/692022-41413> (дата звернення 05 серпня 2023 року).

2. Порядок організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 року № 1487. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1487-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 05 серпня 2023 року).

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон № 8073-X від 07.12.1984 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 05 серпня 2023 року).

4. Рішення Ямпільського районного суду Вінницької області від 16 серпня 2023 року у справі № 153/873/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112909883> (дата звернення 10 серпня 2023 року).

5. Рішення Ямпільського районного суду Вінницької області від 14 серпня 2023 року у справі № 153/1182/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112822298> (дата звернення 10 серпня 2023 року).

6. Постанова Сьомого апеляційного адміністративного суду від 23 серпня 2023 року у справі № 676/1773/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112998167> (дата звернення 10 серпня 2023 року).

7. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України № 1618-IV від 18.03.2004 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення 10 серпня 2023 року).

8. Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 року № 154. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/154-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 11 серпня 2023 року).

9. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України № 3543-XII від 21.10.1993 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (дата звернення 11 серпня 2023 року).

10. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 березня 1992 року №2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> (дата звернення 11 серпня 2023 року).

11. Постанова Верховного суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 22 травня 2023 року справа № 260/1851/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111036099> (дата звернення 11 серпня 2023 року).

References:

1. Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 24 liutoho 2022 roku №69/2022 «Pro zahalnu mobilizatsiiu» [Decree of the President of Ukraine dated February 24, 2022 № 69/2022 "On General Mobilization"] (2022, 24 february). URL: <https://www.president.gov.ua/documents/692022-41413> [in Ukrainian].
2. Poriadok orhanizatsii ta vedennia viiskovoho obliku pryzoynykiv, viiskovozoboviazanykh ta rezervistiv, zatverdzhenyi postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 hrudnia 2022 roku № 1487 [The procedure for organizing and maintaining military records of conscripts, conscripts and reservists, approved by Resolution № 1487 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 30, 2022] (2022, 30 december). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1487-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
3. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: Zakon № 8073-X vid 07.12.1984 roku [Code of Ukraine on Administrative Offenses: Law No. 8073-X of 07.12.1984] (1984, 03 december). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].
4. Rishennia Yampil'skoho raionnoho sudu Vinnytskoi oblasti vid 16 serpnia 2023 roku u spravi № 153/873/23 [Decision of the Yampil District Court of the Vinnytsia Region dated August 16, 2023 in case №. 153/873/23] (2023, 16 august). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112909883> [in Ukrainian].
5. Rishennia Yampil'skoho raionnoho sudu Vinnytskoi oblasti vid 14 serpnia 2023 roku u spravi № 153/1182/23 [Decision of the Yampil District Court of the Vinnytsia Region dated August 14, 2023 in case № 153/1182/23] (2023, 14 august). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112822298> [in Ukrainian].
6. Postanova Somoho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu vid 23 serpnia 2023 roku u spravi № 676/1773/23 [Resolution of the Seventh Administrative Court of Appeal dated August 23, 2023 in case №. 676/1773/23] (2023, 23 august). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112998167> [in Ukrainian].
7. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy № 1618-IV vid 18.03.2004 roku [Civil Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine № 1618-IV of March 18, 2004] (2004, 18 march) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> [in Ukrainian].
8. Polozhennia pro terytorialni tsentry komplektuvannia ta sotsialnoi pidtrymky, zatverdzhenoho postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 liutoho 2022 roku № 154 [Regulations on territorial recruitment and social support centers, approved by Resolution № 154 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 23, 2022] (2022, 23 february). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/154-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
9. Pro mobilizatsiiu pidhotovku ta mobilizatsiiu: Zakon Ukrainy № 3543-XII vid 21.10.1993 roku [On mobilization training and mobilization: Law of Ukraine No. 3543-XII of October 21, 1993] (1993, 21 october) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> [in Ukrainian].
10. Pro viiskovyi obov'iazok i viiskovu sluzhbu: Zakon Ukrainy vid 25 bereznia 1992 roku №2232-XII [On military duty and military service: Law of Ukraine dated, 1992 № 2232-XII] (1992, 25 march). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> [in Ukrainian].
11. Postanova Verkhovnoho sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho administratyvnoho sudu vid 22 travnia 2023 roku sprava № 260/1851/22 Resolution of the Supreme Court as part of the panel of judges of the Administrative Court of Cassation dated May 22, 2023, case № 260/1851/22] (2023, 22 may). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111036099> [in Ukrainian].

Журнал

**«Наукові інновації та
передові технології»**

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 11(25) 2023

Підписано до друку 07.09.2023 р.
Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2. Наклад 100 прим.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.

Підготовлено рекламним агентством
«GoToPrint» Адреса, Україна, Київська обл.,
м. Київ, вул. Льва Толстого, 63
e-mail: gotoprint@gmail.com